

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

**Факультет психології
Кафедра загальної та клінічної психології**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК10 Психологічний супровід адаптивної фізичної культури

Освітня програма **другий (магістерський) освітній рівень**

Спеціальність **053 «Психологія»**

Галузь знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологічний супровід адаптивної фізичної культури
Викладач (-і)	Федик О.В.
Контактний телефон викладача	596066
E-mail викладача	oksfedyk@ukr.net
Формат дисципліни	очна/заочна
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://magpsychol.pu.if.ua/course/view.php?id=31
Консультації	Відповідно до графіку
2. Анотація до курсу	
<p>Політичні, соціально-економічні, культурні та гуманістичні умови розвитку сучасного суспільства сприяють створенню рівних можливостей щодо реалізації індивідуальних здібностей та задоволення особистих потреб усіх громадян.</p> <p>Кожна держава відповідно до рівня свого розвитку, пріоритетів та можливостей формує власну соціальну та економічну політику щодо захисту прав та інтересів осіб з психофізичними порушеннями. Розвиток сучасного українського суспільства також характеризується посиленням уваги до проблем цієї категорії людей, особливо враховуючи той факт, що їх кількість постійно зростає внаслідок військових подій на Сході нашої держави. Одним із найбільш ефективних та доступних шляхів інтеграції в суспільство осіб з психофізичними порушеннями є адаптивна фізична культура. Адаптивна фізична культура є частиною загальної культури, її підсистемою. Її завдання – відновлення, зміцнення й підтримка здоров'я, самореалізація фізичних і духовних цілей з метою поліпшення якості життя, соціалізації та інтеграції у суспільство осіб з психофізичними порушеннями. Адаптивна фізична культура в цілому і всі її види покликані за допомогою раціонально організованої рухової активності як природного стимулу життєдіяльності, використовуючи збережені функції, залишкове здоров'я, природні ресурси та духовні сили, максимально реалізувати можливості організму й особистості для повноцінного життя, самовияву і творчості, соціальної активності та інтеграції в суспільство здорових людей.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета – ознайомити студентів з системою знань про роль і місце адаптивної фізичної культури у реабілітаційному процесі та про загальні закономірності управління цим процесом. Сформуванню у студентів професійну, пізнавальну активність та зацікавленість до адаптивної фізичної культури, заснованої на особистісно-орієнтованій аксіологічній концепції відношення до осіб, які мають відхилення у стані здоров'я. Забезпечити оволодіння студентами фундаментальних знань в області теорії та організації адаптованої фізичної культури, цілісне сприйняття професійної діяльності, методологічних підходів, загальних основ специфічних практичних навичок застосування засобів фізичної культури у реабілітації людей, що втратили на тривалий час або назавжди певні функціональні можливості, у тому числі і рухові.</p> <p>Формувати розуміння ролі фізичної культури в розвитку особистості, мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури, скерованість на здоровий спосіб життя, фізичне вдосконалення і самовиховання; формувати систему знань з адаптивної фізичної культури, необхідних в процесі життєдіяльності.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.;

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.;

ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).;

ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК 4. Здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультативну, психодіагностичну, профілактично-просвітницьку) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК 5. Організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК 6. Налагоджувати та підтримувати контакти з фаховими спільнотами, ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК 7. Приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК 9. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК 11.Здатність створювати, організовувати та реалізовувати різноманітні способи психологічного супроводу на етапах профілактики, лікування, та реабілітації.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР12. Застосовувати відповідну наукову інформацію щодо вирішення проблем профілактики, збереження, відновлення здоров'я та реабілітації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР13. Використовувати модифікації існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності психолога у медичних, санітарно-курортних та реабілітаційних закладах.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

2		Психологія	1		вибіркова
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. Поняття про адаптивну фізичну культуру. АФК як сучасний напрям у реабілітації Рух – провідний чинник розвитку фізичних здібностей	Лекція / семінар	1. Адаптивне фізичне виховання : тексти лекцій / І. Х. Турчик, Л. В. Михаць. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2014. – 104 с. 2. Адаптивнаое физическое воспитание и спорт / под ред. Джозефа П. Винника; пер. С англ. И. Андреев. – К.: Олимп. Лит., 2010. – 608 с. 3. Адаптивний спорт : навчально-наочний посібник / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. - Київ : ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2014. - 116 с	2/2 Розкрити основний зміст АФК як соціальний феномен.	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
2. Завдання та види адаптивно і фізичної культури..	Лекція / семінар	1. Адаптивне фізичне виховання : тексти лекцій / І. Х. Турчик, Л. В. Михаць. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2014. – 104 с. 2. Адаптивнаое физическое воспитание и спорт / под ред. Джозефа П. Винника; пер. С англ. И. Андреев. – К.: Олимп. Лит., 2010. – 608 с. 3. Адаптивний спорт : навчально-наочний посібник / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. - Київ : ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2014. - 116 с	2/2 Розкрити види АФК. Охарактеризувати основні види медико-педагогічного контролю.	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
3. Принципи, засоби та методи адаптивного	Лекція / семінар	1. Адаптивне фізичне виховання : тексти лекцій / І. Х. Турчик, Л. В. Михаць. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного	2/2 Розкрити основні завдання та принципи	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за	На протязі семестру

фізичного виховання		педагогічного університету імені Івана Франка, 2014. – 104 с. 2.Адаптивнаое физическое воспитание и спорт / под ред. Джозефа П. Винника; пер. С англ. И. Андреев. – К.: Олимп. Лит., 2010. – 608 с. 3.Трояновська М.М. Адаптивна фізична культура: навч.-метод. посіб. для студентів факультетів фізичного виховання / Марія Миколаївна Трояновська; Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2018. – 104 с.	АФК	підготовку і презентацію повідомлення	
4. Функції адаптивно і фізичної культури. Основні компоненти АФК.	лекція	1.Адаптивне фізичне виховання : тексти лекцій / І. Х. Турчик, Л. В. Михаць. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2014. – 104 с. 2.Адаптивнаое физическое воспитание и спорт / под ред. Джозефа П. Винника; пер. С англ. И. Андреев. – К.: Олимп. Лит., 2010. – 608 с. 3.Адаптивний спорт : навчально-наочний посібник / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. - Київ : ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2014. - 116 с	2 Підготувати повідомлення про основні форми АФК		На протязі семестру
5.Адаптивне фізичне виховання при різних нозологіях	лекція	1. Физическая реабилитация детей с нарушениями функций опорно- двигательного аппарата / Под ред. Н. А. Гросс. — М.: Сов. спорт, 2000.-289 с 3.Синіговець В.І. Особливості фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей молодшого шкільного віку з порушенням інтелекту / В. І. Синіговець, І. Д. Якущенко // // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Випуск 64. Серія : педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт : Збірник. – Чернігів : ЧДПУ, 2009. – № 64 –	2 Проаналізувати використання АФК при різних нозологіях		На протязі семестру

		С.510–514. 4.Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи : навч. посіб. / О. К. Марченко. – К. : Наукова думка, 2000. – 358 с.			
6.Адаптивна фізична культура при розумовій відсталості. Завдання та засоби адаптивного фізичного виховання при відхиленні розумового розвитку	Лекція/семінар	1.Адаптивне фізичне виховання : тексти лекцій / І. Х. Турчик, Л. В. Михаць. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2014. – 104 с. 2.Адаптивнаое физическое воспитание и спорт / под ред. Джозефа П. Винника; пер. С англ. И. Андреев. – К.: Олимп. Лит., 2010. – 608 с. 3.Синіговець В.І. Особливості фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей молодшого шкільного віку з порушенням інтелекту / В. І. Синіговець, І. Д. Якущенко // // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Випуск 64. Серія : педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт : Збірник. – Чернігів : ЧДПУ, 2009. – № 64 – С.510–514.	2/2 Розкрити завдання та засоби АФУ при відхиленні розумового розвитку.	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
7. Рухливі ігри як засіб адаптивної фізкультури. Спорт і змагальна активність інвалідів з порушеннями інтелекту.	семінар	1.Адаптивний спорт : навчально-наочний посібник / С. Ф. Матвеев, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. - Київ : ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2014. - 116 с. 2.Аксенова О. Э. Технологии физкультурно-спортивной деятельности в адаптивной физической культуре: [учебное пособие] / Под ред. С. П.Евсеева. – М. : Советский спорт, 2004. – 296 с. 3. Энока Р. Основы кинезиологии. — К.: Олимп. лит., 2000. — 399 с	2 Підготувати повідомлення «Рух – основа життя»	10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення	На протязі семестру
8.Корекційно-реабілітація	семінар	1.Евсеев С. П. Адаптивная физическая культура, ее философия, содержание и задачи	2 Скласти реабілітаційн	10 б. опитування на	На протязі семест

<p>йна програма як значущий компонент адаптивно і фізичної культури. Зміст корекційної реабілітаційної програми, її мета, завдання, засоби.</p>		<p>// Адаптивная физическая культура и функциональное состояние инвалидов. — СПб., 1996. 2. Гросс Н.А. Физическая реабилитация детей с нарушениями функций опорно-двигательного аппарата / Н.А. Гросс. — М., 2000. — 224 с.</p>	<p>у програму для осіб з різними видами психофізичних порушень.</p>	<p>семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення</p>	<p>ру</p>
<p>9. Організація, що займаються корекційними та реабілітаційними програмами</p>	<p>семінар</p>	<p>1. Організаційно-методичні основи медикосоціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями здоров'я / Р.О. Моїсеєнко, В.Б. Педан, В.В. Бережний [та ін.] // Соціальна педіатрія. Випуск III. Збірник наукових праць. — К. : Інтермед, 2005. — С. 24-29. 2. Саранча І. Г. Роль центрів соціальної реабілітації у процесі соціалізації осіб з вадами опорно-рухового апарату / І. Г. Саранча // Вісн. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Корекц. педагогіка і психологія. - 2011. - Вип. 3. - С. 167-172.</p>	<p>2 Підготувати повідомлення щодо змісту роботи спеціальних організацій з особами що мають психофізичні порушення.</p>	<p>10 б. опитування на семінарі; 10 б – за підготовку і презентацію повідомлення</p>	<p>На протязі семестру</p>
<p>10. Спрямованість та характеристика змісту занять з адаптивно і фізичної культури з різними групами населення.</p>	<p>семінар</p>	<p>1. Адаптивне фізичне виховання : тексти лекцій / І. Х. Турчик, Л. В. Михаць. — Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2014. — 104 с. 2. Про заходи щодо створення належної матеріально-технічної бази для лікування, реабілітації та оздоровлення військовослужбовців та інших осіб, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, а також учасників бойових дій та інвалідів війни:</p>	<p>2</p>		<p>На протязі семестру</p>

		<p>Указ Президента України від 12.03.2015 № 140/2015[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/140/2015/</p> <p>3.Дорохіна Г.І. Архітектурно-планувальна організація фізкультурно-оздоровчих закладів для людей з обмеженими фізичними можливостями: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. архіт. н: спец. 18.00.02 «Архітектура будівель та споруд» / Г.І. Дорохіна. – К., 2013. - 21 с.</p>			
<p>11. Адаптивна фізкультура в похилому віці та старості Вікова психопатологія і стареча неміч. Концепція старіння як хвороби. Емпірична система рухової активності академіка О. М. Амосова як протидія надмірному у старінню. “Ідеальний” хоспіс з позицій адаптивно-фізичної культури.</p>	Семінар	<p>1.Горшунова Н.К. Комплексная реабилитация в геронтологии и гериатрии / Н. К. Горшунова // Современные наукоемкие технологии. – 2004. – № 3. – С. 55-58. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.top-technologies.ru/ru/article/view?id=21765</p> <p>2. Сухова Л.С. Реабилитация как составляющая ухода за больными и инвалидами пожилого возраста / Л.С. Сухова // Проблемы старости: духовные, медицинские и социальные аспекты. – М. : Свято-Дмитриевское училище сестер милосердия, 2003. – С. 93-105</p> <p>3.Гулина М.А. Психологические особенности людей пожилого возраста / М.А. Гулина, А.Б. Духиновская // Психология социальной работы. – СПб.: Питер, 2002. – С. 275.</p>	2		На протязі семестру
6. Система оцінювання курсу					

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання поточної навчальної діяльності. У процесі вивчення дисципліни використовуються такі види контролю: Початковий контроль студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку теоретичного матеріалу, методом фронтального усного опитування. Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях і включає якість засвоєного матеріалу, що охоплюється темою практичного заняття, а також сумлінністю студента в роботі на практичних заняттях. Проміжний контроль проводиться в письмовій формі (самостійна та контрольна робота). Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. Оцінки з дисципліни виставляються з урахуванням поточних оцінок та підсумкової оцінки. Максимальна кількість балів при вивченні дисципліни 100 балів.
Вимоги до письмової роботи	Письмової (контрольна) робота студента базується на основних питаннях лекційного курсу та питаннях винесених на самостійне опрацювання. Питання повинні бути розкриті на достатньому рівні.
Семінарські заняття	
Умови допуску до підсумкового контролю	Для допуску до підсумкового контролю (залік) студент повинен мати оцінки (відмінну/добру/задовільну) на семінарських заняттях – мінімум 10 балів; отримати мінімальний задовільний бал за самостійну роботу - мінімум 10 балів, отримати мінімальний задовільний бал за написання контрольної роботи – мінімум 20 балів, а також засвоїти матеріали, що винесені на самостійне опрацювання – мінімум 10 балів. Мінімальний сумарний бал для допуску до підсумкового контролю з дисципліни – 50 балів.

7. Політика курсу

Політику курсу спрямована на те, щоб забезпечити студентам здобуття знань, умінь Акцентується увага на забезпеченні підготовки професійних здібностей щодо самоорганізації, вміння самонавчатись, розвинути аналітичне та критичне мислення, приймати обґрунтовані рішення, здійснювати оцінювання та забезпечення якості виконаних робіт. У взаємовідносинах викладач та студенти керуються загальними моральноетичними принципами та правилами поведінки відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року.

Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

8. Рекомендована література

1. Адаптивне фізичне виховання : тексти лекцій / І. Х. Турчик, Л. В. Михаць. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2014. – 104 с.
2. Адаптивноое физическое воспитание и спорт / под ред. Джозефа П. Винника; пер. С англ. И. Андреев. – К.: Олимп. Лит., 2010. – 608 с.
3. Адаптивний спорт : навчально-наочний посібник / С. Ф. Матвеєв, І. О. Когут, О. В. Борисова [та ін.]. - Київ : ТОВ "НВП "Інтерсервіс", 2014. -

4. Аксенова О. Э. Технологии физкультурно-спортивной деятельности в адаптивной физической культуре: [учебное пособие] / Под ред. С. П.Евсеева. – М. : Советский спорт, 2004. – 296 с.
5. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підручник] / Ю. А.Бріскін. – К. :Олімпійська література, 2006. – С. 5–124.
6. Веневцев С. И. Адаптивный спорт для лиц с нарушениями интеллекта : Метод. Пособие / С. И. Веневцев. – 2-е изд., доп. и испр. – М. : Советский спорт, 2004. – 96 с.
7. Гончаренко Є. Визначення рівня рухової активності спортсменів з вадами розумового розвитку за даними програми Спеціальної Олімпіади ФАНфітнес / Євген Гончаренко // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2009. – Вип. 13, т. 3. – С.45–49
8. Евсеев С. П. Материально-техническое обеспечение адаптивной физической культуры: [учебн. пособие] / Под редакцией проф. С. П. Евсеева. – М. : Советский спорт, 2000. – 152 с.
9. Іванова Л. І. Деякі аспекти підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи з учнями з відхиленнями у стані здоров'я / Л. І. Іванова // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : [зб. наукових праць]. –К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Випуск 7. – С. 114–118.
- 10.Карпюк Р. П. Історія адаптивного спорту: Методичні рекомендації для студентів вищих навчальних закладів / Р. П. Карпюк, Л. П. Сущенко. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2008. – 36 с.
- 11.Карпюк Р. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання: теорія та методика [монографія] / Р. П.Карпюк. – Луцьк : ВАТ „Волинська обласна друкарня”, 2008. – 504 с.
- 12.Карпюк Р. П. Термінологія вищої фізкультурної освіти з напрямку “Адаптивне фізичне виховання”: [навчальний посібник] / Р. П. Карпюк, Л. П. Сущенко. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2008. – 112 с.
- 13.Карпюк Р. П. Тестові завдання з теорії та методики адаптивного фізичного виховання / Р. П. Карпюк, Л. П. Сущенко. – К. : ТОВ „Козарі”, 2007. – 48 с.
- 14.Карпюк Р.П. Адаптивне фізичне виховання як новий напрямок в українській системі освіти / Р. П. Карпюк //Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Випуск 64. Серія : педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт : Збірник. – Чернігів : ЧДПУ, 2009. – № 64. – С. 47–51.
- 15.Круцевич Т. Ю. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студ. ВНЗ / Т. Ю. Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2008. – 393 с.
- 16.Литош Н.Л. Адаптивная физическая культура. Психолого-педагогическая характеристика детей с нарушениями развития : учебное пособие / Н.Л.Литош. – М. : СпортАкадемПресс, 2002 – 140 с.

17. Мерзлікіна О. А. Тестові завдання з теорії і методики адаптивного фізичного виховання / О. А. Мерзлікіна, Л. П. Сущенко. – К. : ТОВ „Козарі”, 2007. – 33 с.
18. Мудрик В. И. История возникновения и развития международных спортивных организаций инвалидов / В. И. Мудрик // Наука в олимпийском спорте. – К.: Олимпийская литература, 2006. – №1. – С.45–50.
19. Мудрик В. І. Міжнародний спортивний рух інвалідів. (Перше, скорочене видання) / В. І. Мудрик. – К. : „Нора-прінт”, 2001. – 39 с.
20. Мудрик В. І. Спеціальні Олімпіади. Special Olympics / В. І. Мудрик. – К. : „Нора-прінт”, 2001. – 42 с.
21. Розов В.І. Адаптивні антистресові психотехнології: Навч. посібн. - К.: Кондор, 2005.-278 с.
22. Рубцова Н. О. Адаптивное физкультурно-спортивное движение как фактор социальной адаптации инвалидов различных категорий / Н. О. Рубцова // Теория и практика физической культуры. – 1998. - № 5. – С. 44–46.
23. Синіговець В.І. Особливості фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей молодшого шкільного віку з порушенням інтелекту / В. І. Синіговець, І. Д. Якущенко // // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Випуск 64. Серія : педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт : Збірник. – Чернігів : ЧДПУ, 2009. – № 64 – С.510–514.
24. Хіменес Х. Р. Адаптивний спорт у системі цінностей сучасного українського суспільства / Х. Р. Хіменес, О. Р. Задорожна // Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). - 2018. - Вип. 9. - С. 90-93. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2018_9_20
25. Чудна Р.В. Сензитивні періоди в адаптивному фізичному вихованні // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. під ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХІІ), 2002.- №14. – с.14-20.
26. Чудная Р.В. Адаптивное физическое воспитание: Монография. – К.: Наукова думка, 2000. – 360 с.
27. Шапкова Л. В. Частные методики адаптивной физической культуры : [учебное пособие] / Под ред. Л. В. Шапковой. – М. : Советский спорт, 2004. – 464 с.
28. Шапкова Л. В. Средства адаптивной физической культуры: Методические рекомендации по физкультурно-оздоровительным и развивающим занятиям детей с изменениями в интеллектуальном развитии. — М.: Сов. спорт, 2001. - 126 с.
29. Физическая реабилитация детей с нарушениями функций опорно-двигательного аппарата / Под ред. Н. А. Гросс. — М.: Сов. спорт,

2000.-289 с.